

SZTUKA AKTORSKA

w badaniach

psychologicznych

i refleksji estetycznej

Barbara Mróz
Jolanta Kociuba
Barbara Osterloff

SZTUKA AKTORSKA
w badaniach
psychologicznych
i refleksji estetycznej

Wydawnictwo Naukowe Scholar
Warszawa 2017

Recenzje:

prof. dr hab. *Czesław Nosal*

dr hab. *Stanisława Tucholska*, prof. nadzw. Akademii Ignatianum

Redaktor prowadząca:

Anna Raciborska

Redakcja i korekta:

Anna Kaniewska

Projekt okładki:

Marta Kurczewska

Copyright © 2017

by Barbara Mróz, Jolanta Kociuba, Barbara Osterloff;

Copyright © 2017

by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

Publikacja wydana staraniem:

• **Instytutu Psychologii i Wydziału Nauk Społecznych**

Uniwersytetu Opolskiego,

• **Instytutu Filozofii i Wydziału Filozofii i Socjologii**

Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej,

• **Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie**

ISBN 978-83-7383-930-4

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Wiślana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa

tel./fax 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91

dział handlowy: jak wyżej w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Stanisław Beczek*)

Druk i oprawa: Mazowieckie Centrum Poligrafii, Marki k. Warszawy

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
-----------------	---

Część pierwsza

Wybitni aktorzy w badaniach psychologicznych

Rozdział 1. Podłużne badania psychologiczne wybitnych aktorów polskich z zastosowaniem Modelu Osobowościowo-Aksjologicznego	15
1.1. Wprowadzenie	15
1.2. Teoretyczne podstawy realizowanego projektu	18
1.2.1. Rola wybranych wymiarów osobowościowo-aksjologicznych w ujęciu temporalnym	18
1.2.2. MOA jako przykład wymiarów zintegrowanych	24
1.3. Metodologia badań: charakterystyka metod, opis grupy badanej, procedura badań	30
1.4. Psychologiczna charakterystyka wybitnych aktorów w świetle uzyskanych danych empirycznych	34
1.4.1. Statystyki opisowe	34
1.4.2. Rezultaty badań korelacyjnych	45
1.4.3. Analiza regresji – uwarunkowania osobowościowo-aksjologiczne a poczucie sensu życia ze względu na płeć u wybitnych aktorów	50
1.5. Próba typologizacji badanych aktorów	54
1.6. Podsumowanie	56

Część druga

Aktor a tożsamość. Psychologiczne poczucie tożsamości aktora

Rozdział 2. Od praktyki do poetyki aktorstwa	61
2.1. Aktor i rola. <i>Ja</i> aktora a Postać sceniczna	62
2.1.1. Psychomachia, czyli atak na psychikę aktora i widza. Psychologia teatru nienaturalistycznego	64
2.1.2. Wielopostaciowość i odpodmiotowienie aktora – zwielokrotnienie postaci scenicznej	65

2.1.3.	<i>Ja</i> aktora a kreowana postać sceniczna w perspektywie kulturowej	66
2.1.4.	Antropologiczny przykład teatralizacji życia i jaźni	67
2.1.5.	Pytanie o tożsamość aktora	68
2.2.	Badania empiryczne koncepcji własnego <i>Ja</i> aktorów	70
2.2.1.	Analiza wyników badań	72
2.2.2.	Dyskusja wyników badań	77
2.2.3.	Analiza jakościowa treści wypowiedzi	78
2.2.4.	Podsumowanie badań	80
2.3.	Persona: Maska czy Osoba?	81
2.3.1.	Analiza danych jakościowych	83
2.3.2.	Analiza wyników badań wymiaru: tożsamość osobista – roli – zawodowa (ORZ)	86
2.3.3.	Podsumowanie	90
2.3.4.	ANEKS. Treść wybranych wypowiedzi aktorów zawodowych	90

Część trzecia

Sztuka aktorska w refleksji praktyków teatru

Rozdział 3. Inne spojrzenie	105
3.1. Wprowadzenie	105
3.1.1. Aktor i dramat. „Prawdziwy” człowiek na scenie	107
3.1.2. Aktor i słowo	108
3.1.3. Aktor o swoim życiu – pakt autobiograficzny	112
3.1.4. Aktor o swojej sztuce	114
3.1.5. Aktor i reżyser, czyli epilog	118
3.2. Wyobrażenia i... szaleństwo. Rozmowa z prof. Wojciechem Malajkatem, rektorem Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie, 5.07.2017	122
3.3. Mówią reżyserzy	128
3.3.1. Odnaleźć prawdę postaci	130
3.3.2. Nie wiem	133
3.3.3. O aktorze	135
3.3.4. Kompetencja	137
3.3.5. O ontologii i psychologii Sztuki Aktorskiej dla wszystkich	139
3.3.6. Aktorstwo sztuką jest	143
3.3.7. Sztuka aktorska – czym jest?	144
3.3.8. „To nie są błazny...!” Kilka uwag o aktorstwie	148
3.3.9. O aktorstwie	153
3.3.10. O sztuce aktorskiej	156
3.3.11. Odnaleźć prawdę postaci	159
3.3.12. O aktorstwie i nie tylko	162
3.3.13. Aktor – istota ludzka	166
3.3.14. Aktor/aktorka od grania?	168
3.3.15. Kunszt aktorski	171
3.4. Postrzeganie sztuki aktorskiej dzisiaj – kilka odpowiedzi. Aktor wyzwolony	172

Zakończenie	174
Summary	176
Bibliografia	179
Biogramy autorek	186
Indeks nazwisk	188